

Državni izpitni center

M 0 9 2 5 3 1 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 27. avgust 2009

SPLOŠNA MATURA

OCENJEVALNA SHEMA ZA ESEJ (0–22 točk)

Navedeni opisi v shemi ustrezajo večjemu delu esejev, vendar je treba upoštevati, da posamezni eseji lahko vsebujejo lastnosti z različnih ravni. V takšnem primeru je treba presoditi, kateri element oziroma lastnost prevladuje v eseju kot celoti.

0–10 ODGOVOR NE DOSEGA MINIMALNIH STANDARDOV

- 0 Popolnoma nerelevanten odgovor, če je že najti kaj relevantnega, gre za naključje.
- 1–5 Odgovor je le skiciran, ne daje pomembnejših elementov, ki jih zahteva vprašanje, je fragmentaren in večinoma nerelevanten. Gre za postavljanje miselnih fragmentov enega ob drugega, ne pa za povezano besedilo. Skorajda nikjer ni mogoče opaziti seznanjenosti s filozofsko problematiko.
- 6–10 V odgovoru še vedno prevladuje fragmentarnost, če pa že ima zaokroženo zgradbo, je ta le delna in polna miselnih preskokov. Razumevanje danega problema je zelo omejeno. Razvitih je sicer nekaj relevantnih poudarkov, vendar so obrobní. Odgovor je nejasen in pretežno nerelevanten. Temelji na opisih, če argumenti so, so le nakazani in nerazviti. Kandidatovo poznavanje filozofskih problemov je skromno, fragmentarno in zelo omejeno. Skorajda ne uporablja ustrezne filozofske terminologije. Njegove trditve so nenatančne in večkrat napačne.
Pri odgovoru gre torej največkrat zgolj za obnavljanje drobcev najbolj elementarne šolske snovi in ponavljanje enega in istega.

11–13 ZADOSTNO

Gre za daljše in razmeroma celovito besedilo (meja ni trdna, a odgovori z manj kakor 600 besedami so večinoma prekratki za zadostno obravnavo problema). Odgovor je esejističnega tipa (zgradba, celovitost, zaključenost), sta pa uvod in zaključek še bolj slabo razdelana. Nekatere izpeljave in utemeljitve so že lahko jasne, pogosto pa je odgovor težko razumljiv, tudi zaradi preskokov v izpeljavi. Problem, ki ga zastavlja vprašanje v naslovu, kandidat razume zelo poenostavljeno. Nerelevantnosti so še očitne, vendar se odgovor že nanaša na vprašanje. Kandidat uporabi nekaj relevantnih pojmov, a jih ne analizira. Naloga je večinoma opisna, kadar pa kandidat argumentira, je argumentacija skromna, površna in pogosto nejasna; naloga kaže samo osnovno seznanjenost s filozofsko problematiko in omejeno razumevanje, uporabljena terminologija in jezik le delno ustrezata filozofski obravnavi problemov. Odgovor kot celota se opira na obnavljanje najbolj splošno znanih dejstev in argumentov, večkrat pa je najti tudi napačne trditve.
Zato je odgovor le zelo poenostavljena predstavitev in rešitev problema. Se pa kandidat večinoma že giblje na najosnovnejši ravni razumevanja in razlage problema.

14–16 DOBRO, A OMEJENO

Odgovor ima najmanj 600 besed, esejistična zgradba je s formalnega vidika dobra; uvod razloži problem in sklep je vsaj praviloma izpeljan iz naloge. Zgradba posamičnih odlomkov je večinoma dobra, je pa semtertja še opaziti preskoke v izpeljavi. Problem, ki ga zastavlja naslov, kandidat razume, kar mu omogoči pregled nad celoto odgovora. Uporablja osnovno filozofsko terminologijo, ki je večinoma relevantna za obravnavani problem. Vendar so pojmi pogosto preprosto sprejeti kot samoumevni, njihova analiza je bolj obrobna, prav tako so lahko v zametkih zaznavni že poskusi povezovanja ustreznih pojmov. Kandidat opis in razlago dopolni z argumenti, vendar so »šolski« in predvidljivi, lahko so tudi zgolj opis znanih argumentov. Kandidat predstavi več pogledov, vendar protiargumentov še ni oziroma so predstavljeni skromno. Je pa opaziti poskus analize nekaterih pojmov in predpostavk vprašanja ter zametke logičnega povezovanja pojmov, iskanja utemeljenih rešitev problemov in vrednotenja nekaterih posledic rešitev.
Esej izraža solidno splošno seznanjenost z ustrezno filozofsko problematiko, kar se kaže v dovolj obširni predstavitvi posameznih pogledov, vendar argumentacija in analiza pojmov še nista v ospredju.

17–19 PRAV DOBRO, A OPAZNE POMANJKLJIVOSTI

Esejistična zgradba je s formalnega in večinoma tudi vsebinskega vidika dobra. Uvod in zaključek sta jasna, jedrnata in relevantna, izpeljave in utemeljitve so skoraj zmeraj logično skladne in razumljive, posamični odlomki so največkrat smiselno zaokrožene celote in so pogosto med seboj dobro povezani. Problem, ki ga zastavlja vprašanje v naslovu, kandidat razume in to razumevanje dobro izrazi s celotno strukturo eseja. Uporabljeni pojmi so skoraj zmeraj relevantni in zadoščajo za smiselno obravnavo problema. Nekaj vpeljanih pojmov je reflektiranih kot filozofsko problematičnih, večkrat je mogoče zaslediti njihovo analizo in vzpostavljanje logičnih zvez med njimi. Nasploh v eseju že prevladuje argumentacija pred povzemanjem stališč. Argumentacija je večinoma dobra in kot posledica samostojnega premisleka. Vendar so lahko nekateri argumenti še pomanjkljivi, nasprotna stališča in protiargumenti pa semtertja niso primerno ali pa sploh niso predstavljeni; nekateri temeljni pojmi so lahko predstavljeni kot samoumevni. Terminologija in jezikovno izražanje sta primerna.

Iz odgovora je razvidna zelo dobra splošna seznanjenost s filozofskimi problemi, tudi njihovo dobro razumevanje, čeprav je še mogoče zaslediti pomanjkljivosti v znanju, razumevanju in argumentaciji. Vendar se kandidat že pretežno giblje na abstraktni ravni razmisleka in abstraktno večkrat povezuje s konkretnim.

20–22 V GLAVNEM ODLIČNO

Poglobljen in argumentiran odgovor na vprašanje z analizo pojmov in razvito pojmovno mrežo, z jasno in koherentno črto argumentacije, ki upošteva tudi protiargumente. Uvod in zaključek sta jasna in jedrnata, z dobro formuliranim problemom oziroma rešitvijo problema. Izpeljave in utemeljitve so logično skladne in povsem jasne, odlomki so zaokrožene celote in so med seboj zelo dobro povezani. V naslovu zastavljeni problem kandidat poglobljeno razume, kar izrazi s poglobljeno analizo pojmov, bogato pojmovno mrežo, lahko pa se tudi že zaveda meja svoje argumentacije (vendar to ni nujno). Včasih vstopa v filozofski dialog z zagovorniki drugačnih stališč in kaže tudi osebni odnos do filozofskih problemov, ki je že rezultat samostojnega razmisleka. Esej kaže zelo dobro splošno seznanjenost s filozofskimi problemi in njihovo zelo dobro razumevanje. Terminologija in jezikovno izražanje sta ustrezna.

Kandidat se že zanesljivo giblje na abstraktni ravni razmisleka in pogosto povezuje abstraktno s konkretnim. Esej še lahko ima kakšno pomanjkljivost, toda pri ocenjevanju je treba upoštevati starost kandidatov in dejstvo, da so se s filozofijo ukvarjali samo eno leto.

DODATNA NAVODILA ZA ESEJ

(Navodila so le okvirne smernice: kandidat lahko napiše vsebinsko tudi čisto drugačen esej, če je le povezan z naslovom.)

- 1. Razpravljajte o trditvi: *To, da naredim, kar hočem, ni nujno znamenje svobode, saj je moja volja lahko popolnoma določena z mojimi predhodnimi izkustvi.***

Naslov zahteva razmislek o svobodi in determinizmu. Pogosto se svoboda razume kot odsotnost zunanje prisile, se pravi, da res lahko naredim, kar hočem narediti. Toda tudi moja volja je lahko zgolj rezultat prirojenih in privzgojenih vplivov, tako da sama ni nujno znamenje svobode.
- 2. Razpravljajte o trditvi: *Pojmi, kakršni so bit, bistvo in pojav, so le nepopoln poskus z jezikom opisati stvarnost, saj se ta po svojem bistvu izmika vsaki opredelitvi.***

Jezik ni zrcalo sveta, se pravi ustrezna odslikava sveta, pravi naslovna trditev, temveč le orodje, s katerim jo poskušamo opisati in zajeti, a ta poskus je vselej le delno uspešen. Jezik torej ne govori resnice o svetu, temveč je le instrument za raziskovanje sveta. Esaj mora premisliti ustreznost tega stališča.
- 3. Razpravljajte o trditvi: *Značilnost človekovega položaja v svetu je absurd(nost).***

Trditev zahteva razmislek o smislu življenja. Samo trditev zagovarjajo nekateri eksistencialisti, npr. Camus. Po njegovem mnenju stvarnost po eni strani ne razodeva smisla človekovega bivanja, po drugi strani pa človek nujno želi osmisлити svoj obstoj. Nasprotje med zastrtostjo smisla in potrebo po osmislitvi človek občuti kot absurd.
- 4. Razpravljajte o trditvi: *Do vednosti ne moremo priti ne zgolj z dvomom ne zgolj z brezpogojnim zaupanjem v dane trditve, vednost izhaja iz pravega odnosa do obeh skrajnosti.***

Dvom zavrača splošno sprejeto vednost kot gotovost; brezpogojno zaupanje jo sprejema brez razmisleka in zadržkov, naslovna trditev pa pravi, da je potreben pravi odnos do teh dveh drž. Ali to drži, in če, kakšen je ta pravi odnos?
- 5. Razpravljajte o trditvi: *Ali je neko mnenje resnično, nam ne morejo povedati čutila, temveč samo razum.***

Odnos med razumom in izkustvom oziroma čutili je ena bistvenih tem spoznavne teorije. Naslovna teza pravi, da nas do spoznanja vodi razum, vsaj ko gre za preverjanje, ali je dano mnenje resnično. Tako da se v obravnavo ponuja odnos med čutili in razumom, a tudi pojma mnenje in resnica.
- 6. Razpravljajte o trditvi: *Filozofija je danes lahko samo pomočnica znanosti, sama pa ne more priti do nobenega resničnega spoznanja.***

Kakšen je odnos med znanostjo in filozofijo? In kakšen status ima filozofija danes: ali sama res ne more proizvajati spoznanj? Zdi se, da je ta teza zelo močna, saj filozofijo popolnoma loči od spoznanja. Esaj mora premisliti, kakšen je danes lahko spoznavni status filozofije.
- 7. Razpravljajte o trditvi: *Pogled, da je dobro življenje tisto, ki je v skladu z nekim absolutno veljavnim vodilom, nam v morali ne more pomagati, saj je realnost preveč raznovrstna, da bi lahko vedeli, katero ravnanje nam splošno pravilo v danem položaju narekuje.***

Ena od opredelitev dobrega življenja je tudi življenje, ki je v skladu z nekim moralnim vodilom. Kant in utilitaristi predlagajo tako vodilo, le da imata predlagani vodili precej različna statusa. Prvo meri na motiv, drugo na posledice dejanja. Esaj mora premisliti, ali je morala res v uporabi pravila, in o tem, kako vemo, kako dano pravilo uporabiti.
- 8. Razpravljajte o trditvi: *Vsaka družba ima svoja moralna pravila, zato se filozofi motijo, ko poskušajo najti splošno veljavna moralna načela.***

V eseju se mora premisliti, ali je morala relativna, se pravi, da ima vsaka družba svoja pravila, ki veljajo zanjo, in jih ni mogoče kritizirati od zunaj, ali pa je ta zunanja kritika morale posamezne družbe mogoča, tako da bi lahko rekli, da obstajajo tudi splošno veljavna moralna pravila.

- 9. Razpravljajte o trditvi: Moralnost ravnanja je določena s smotrom človekovega bivanja (ki je delovanje v skladu z vrlino), ne pa z moralno dolžnostjo.**
Trditev eksplicitno postavlja nasproti starogrško (denimo Platonovo in še bolj Aristotelovo) in novoveško pojmovanje morale (predvsem deontologijo). Novoveški filozofi pojem dobrega pretežno reducirajo na razumni uvid v moralna najstva – tako je za Kanta temelj morale kategorični imperativ kot sintetično apriorno načelo praktičnega razuma. Za Aristotela pa so vrline določene z empirično naravo človeka. Zanj so vrline tiste lastnosti človeka, ki pripomorejo k dobremu življenju v smislu uresničevanja človekove narave. Ker je za Aristotela smoter človeka njegova (samo)uresničitev, vrline določa prav ta smoter.
- 10. Razpravljajte o trditvi: V demokraciji ni treba omejevat oblasti: če jo podpira večina, lahko oblast v demokraciji dela, kar hoče.**
Demokracija pomeni vladavino ljudstva, zgodovinsko pa sta se vzpostavila vsaj dva tipa take vladavine, posredna in neposredna. V obeh primerih je demokracija lahko opredeljena kot vladavina ne vseh, temveč večine. Tako pa se odpira vprašanje, ali ima ta oblast večine vendarle kake meje.
- 11. Razpravljajte o trditvi: Kazen mora biti sorazmerna s prekrškom, zato njen cilj ne more biti poboljšanje ali prevzgoja prestopnika.**
Razpravljajte o trditvi: Obstoj državne oblasti je utemeljen, dokler oblast varuje naravne pravice posameznika. Trditev predpostavlja, da posameznik poseduje naravne pravice, ki jih morajo drugi spoštovati. To velja tudi za državno oblast, ki nima nobenega temelja za poseg v naravne pravice človeka. Seveda pa je vprašanje, ali naravne pravice sploh obstajajo. Če ne, je odnos med oblastjo in posameznikom treba utemeljiti drugače.
- 12. Razpravljajte o trditvi: Obstoj državne oblasti je utemeljen, dokler oblast varuje naravne pravice posameznika.**
Teorije družbene pogodbe izhajajo s stališča, da je omejitev naravne svobode posameznika upravičena le, če oblast varuje posameznikove pravice. Se pravi, da je oblast države omejena in upravičena le, če dobro opravlja funkcijo zaščite posameznikov.
- 13. Razpravljajte o trditvi: Med resnično vero in znanostjo ni protislovij. Kadar vera nasprotuje znanosti, postane praznoverje.**
Gre za klasično trditev o razmerju med razumom in vero, po kateri vera le dopolni, česar razum ne dojame, kakor to pojmuje npr. Akvinski. Če pa se vmeša na področje znanosti, izgubi svojo prednost pred razumom in se osmeši.
- 14. Razpravljajte o trditvi: Če bi bil Bog dober, bi želel popolnoma osrečiti svoja bitja, in če bi bil Bog vsemogočen, bi mogel storiti, kar si želi. Toda ustvarjena bitja niso srečna. Zaradi tega Bogu primanjkuje bodisi dobrote bodisi moči ali obojega.**
Trditev povezuje Božjo dobroto in vsemogočnost, nujnih lastnosti za Boga. Zato je nesreča, kakor koli si jo že zamišljamo, v protislovju z njegovo dobroto in vsemogočnostjo. Trditev je variacija protidokaza za Božje bivanje.
- 15. Razpravljajte o trditvi: Mistično izkustvo v resnici ni nič skrivnostnega, je le zavedanje Božje navzočnosti.**
Bistvena lastnost mističnega izkustva je skrivnostnost. Vendar v Božji navzočnosti ni nič skrivnostnega, je le poseben individualni občutek, ki ga ne moremo prelit v racionalne pojme.

OCENJEVALNA SHEMA ZA KOMENTAR BESEDILA (0–22 točk)

Navedeni opisi v shemi ustrezajo večjemu delu komentarjev, vendar je treba upoštevati, da posamezni komentarji lahko vsebujejo lastnosti z različnih ravni. V takšnem primeru je treba presoditi, kateri element oziroma lastnost prevladuje v odgovoru kot celoti.

0–10 ODGOVOR NE DOSEGA MINIMALNIH STANDARDOV

- 0 Popolnoma nerelevantna naloga, če je že najti kaj relevantnega, gre za naključje. Očitno je, da kandidat dela ne pozna.
- 1–5 Komentar je fragmentaren in večinoma nerelevanten, toda v njem je kljub temu najti kakšen element razumevanja besedila. Očitno je, da kandidat dela ne pozna. Prav tako gre za postavljanje miselnih fragmentov enega ob drugega, ne pa za celovit komentar.
- 6–10 Komentar deloma že ima zaokroženo zgradbo, razumevanje izbranega dela je omejeno, razvitih je nekaj ustreznih poudarkov, vendar je najti še veliko nerelevantnosti.
Poznavanje dela ima resne pomanjkljivosti.

11–13 ZADOSTNO

Odgovor je že esejističnega tipa (zgradba, celovitost, zaključenost). Probleme, ki jih odpira odlomek, kandidat razume, vendar na zelo nizki ravni, saj je njegovo poznavanje dela zelo površno. Veliko je nerelevantnosti, vendar se odgovor deloma že nanaša na dani odlomek, deloma pa je lahko zgolj njegova parafraza. Vpelje nekaj ustreznih pojmov, vendar jih ne analizira. Odgovor je pogosto preprost opis filozofskega problema iz odlomka ali morda celo preprosta obnova celotnega dela. Če poskuša z argumentacijo, je ta bolj opisna.
Kandidat delo pomanjkljivo razume na najosnovnejši ravni.

14–16 DOBRO, A OMEJENO

Poznavanje dela je brez večjih pomanjkljivosti in na osnovni ravni kandidat delo tudi razume. Naloga ima dobro strukturo in je brez večjih preskokov v izpeljavi; odgovor je večinoma relevanten, toda opisi in razlage so ponekod še slabo razviti; kandidat poskuša analizirati nekatere pojme, morda vzpostavi tudi nekaj povezav med njimi, vendar analizo pogosto nadomešča opis in povzemanje ali parafraziranje trditev iz komentiranega besedila.
Kandidat delo dobro pozna in dobro predstavi vsebino, ki se navezuje na odlomek.

17–19 PRAV DOBRO, A Z MANJŠIMI POMANJKLJIVOSTMI

Obravnavano delo dobro pozna in razume, filozofski problem iz odlomka umesti v kontekst dela; razlaga in argumentacija sta jasni in razumljivi, temeljni pojmi so opredeljeni. Kandidat pozna celotno delo, razume bistvene filozofske probleme, ki jih delo, zlasti pa navedeni odlomek odpira, in jih tudi razlaga v tem okviru. Še vedno je mogoče najti kako nerelevantnost in neutemeljeno trditev, še so lahko napake v izpeljavi ali nejasnosti, vendar pa so na tej ravni to obrobnejše pomanjkljivosti.
Kandidat delo zelo dobro pozna ter zna dobro razložiti in analizirati temeljne probleme odlomka in dela.

20–22 V GLAVNEM ODLIČNO

Dober odgovor z analizo pojmov in razvito pojmovno mrežo, z jasno in koherentno črto razlage in argumentacije, upošteva (vsaj implicitno) tudi drugačne poglede. Kandidat ima zelo dober pregled nad celotnim besedilom in ga komentira s pojmovnim aparatom, ki je razvit v besedilu. Vstopa v dialog z avtorjem dela ter razvija in utemeljuje tudi svoja stališča. Lahko obravnava avtorja tudi širše z vidika filozofske tradicije. Seveda je treba upoštevati starost kandidatov in dejstvo, da so se s filozofijo ukvarjali samo eno leto.
Kandidat delo zelo dobro razume, temeljito obravnava vse vidike danega odlomka in semtertja celo vstopa v dialog z avtorjem.

DODATNA NAVODILA ZA KOMENTAR BESEDILA

(Gre samo za okvirna navodila, za pravično ocenjevanje pa je nujno, da ocenjevalci vnaprej obnovijo svoje poznavanje nadrobnosti besedila, saj je prav to bistvena odlika ene vrste komentarjev.)

1. PLATON: DRŽAVA

Odlomek je iz razprave (v 6. knjigi je povzeta v prisposodbi o daljici) o resničnem spoznanju, ki ga posedujejo pravi filozofi, v nasprotju s spoznanjem množice/nepravih filozofov – Platon ga poimenuje domnevanje. Kategorija, v katero se bo uvrstilo posamezno spoznanje, je odvisna od objekta spoznanja: če je predmet posamezna stvar, je spoznanje domnevanje, če je predmet ideja, gre za pravo spoznanje. Kandidat mora torej razviti Platonovo teorijo spoznanja in realnosti ter pojasniti, kakor zahteva označeni del, zakaj posamezne stvari hkrati obstajajo in ne obstajajo. Pri tem se lahko naveže tudi na Platonove predhodnike: Parmenida in njegovo teorijo biti in Heraklitov svet večne spremembe.

2. ARISTOTEL: NIKOMAHOVA ETIKA

Preden Aristotel predstavi svojo opredelitev najvišjega dobrega, h kateremu vsi stremimo, se pravi sreče, omenja tradicionalne poglede, ki povezujejo srečo z uživanjem, bogastvom in častjo, predvsem pa obširno obravnava Platonov pogled, ki dobro povezuje z idejo. V komentarju se tako ponujajo tri področja. Najprej tri oblike življenja: uživanje, služba skupnosti in razglabljanje. Nato predstavitev Platonovega nazora, da je dobro ideja, se pravi, da za množico dober stoji eno samo bistvo, ideja dobrega. In nazadnje Aristotelovo pojmovanje sreče kot dobrega uspevanja. Ni potrebno, da komentar vključuje vsa povezana področja, pomembno pa je, da ustrezno tematizira odebeljene dele besedila.

3. DESCARTES: MEDITACIJE

Argument je del tako imenovanega kozmološkega dokaza za existenco boga, s katerim želi Descartes preseči solipsistično pozicijo cogita. Osrednje načelo kozmološkega dokaza je, da mora vzrok idej (v okviru Descartesove ontološke hierarhije bitnosti) vsebovati vsaj tolikšno stopnjo realnosti, kolikor je je izraženo z vsebino idej (določena vrsta bitnosti tudi v mišljenju ne more preseči svojega ontološkega položaja). Možnost, da bi lahko različne ideje popolnosti izvirale iz različnih delnih vzrokov, pa Descartes tudi zavrne, saj je enostavnost in enovitost temeljna popolnost in torej nujno združuje vse druge popolnosti v eni sami bitnosti. Seveda je vprašanje, ali je Descartesovo dokazovanje skladno z njegovimi siceršnjimi epistemološkimi zahtevami, predvsem z načelom jasnosti in razločnosti.

4. KANT: KRITIKA PRAKTIČNEGA UMA

Po Kantovem mnenju je nujna predpostavka moralnega delovanja uresničevanje najvišjega dobrega. To pa je možno le, če vse naše težnje (nagnjenja, želje, interesi) ustrezajo moralnemu zakonu. Takšno popolno ustrežanje je značilnost svetosti, ki pa je nedosegljiva končnemu in telesnemu bitju. Zato takšno bitje, torej človek, mora predpostaviti nesmrtnost svoje osebnosti, to je, nesmrtnost duše je nujen postulat čistega praktičnega uma.

5. NIETZSCHE: H GENEALOGIJI MORALE

Odlomek zaključuje prvo razpravo o dobrem, slabem in zlu. Kandidat razvije Nietzschejevo razlago o izvoru teh pojmov in vključi odlomek v kontekst bojevanja med dvema moralama, o katerem Nietzsche govori v razdelku 16 in za to navaja primer Napoleona, ki se je pojavil kot namig k drugačni poti, kot utelešenje imenitnega ideala, ki pripada morali gospodarjev, močnih, plemenitih, tisti morali, ki se osredinja okrog para dober – slab. Dobro – zlo pripada zmagoviti suženjski morali šibkih. Boj še ni dokončan na vseh področjih, kakor to dokazuje tudi razdvojenost duhovno poglobljenih posameznikov, ki jih poimenuje višje nature. Vendar je na večini področij suženjska morala prevladujoča, kar je pripeljalo zahodni svet v krizo, iz katere Nietzsche poskuša najti izhod; to je po njegovem mnenju nevarna naloga, saj zadeva prevrednotenje naših najglobljih vrednot.